

College voor Toetsen en Examens

MAATSCHAPPIJWETENSCHAPPEN VWO

VAKINFORMATIE STAATSEXAMEN 2022

Versie: 1 april 2021

De vakinformatie is vastgesteld door het College voor Toetsen en Examens (CvTE). Het CvTE is verantwoordelijk voor de afname van de staatsexamens voortgezet onderwijs en draagt zorg voor de kwaliteit en het niveau van de examens.

De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) is belast met de praktische uitvoering en organisatie van de staatsexamens. Met vragen over deze vakinformatie kun je contact opnemen met de afdeling Examendiensten van DUO: (050) 599 89 33 of staatsexamens@duo.nl.

Inhoud

1	Algemene opmerkingen	4
2	Examenprogramma	5
3	Centraal examen	6
4	College-examen	6
4.1	Mondeling examen	6
5	Berekening eindcijfer	7
	Bijlage 1 Beschrijving examenstof	8

1 Algemene opmerkingen

- Een staatsexamen bestaat voor de meeste vakken uit een centraal examen (identiek aan dat van de reguliere scholen) en een college-examen.
- Het staatsexamen maatschappijwetenschappen vwo bestaat uit een centraal examen (paragraaf 3) en een college-examen. Het college-examen is een mondeling¹ examen (paragraaf 4.1).
- Je kunt je voorbereiden met behulp van een lesmethode.
- Oefenmateriaal voor het examen staat op de site van DUO onder 'Oefenen voor het staatsexamen vo' en ook op [examenblad.nl](https://www.examenblad.nl).
- In het document 'Toegestane hulpmiddelen' (op de site van DUO) staat vermeld welke hulpmiddelen je zelf naar het examen moet meenemen.

¹ zie *Filmpjes mondeling staatsexamen* op de site van DUO onder staatsexamen vo, In het kort, College-examen

2 Examenprogramma

Het examenprogramma is verdeeld in domeinen en subdomeinen. De beschrijving van de (sub)domeinen staat in [Bijlage 1](#). In de tabel op de volgende pagina geven de kruisjes (x) aan in welk examen de (sub)domeinen getoetst kunnen worden.

maatschappijwetenschappen vwo		centraal examen	mondeling examen
domeinen	subdomeinen		
A. vaardigheden	informatievaardigheden	x	x
	concept-contextbenadering	x	x
	onderzoeksvaardigheden	x	x
B. vorming (binnen een specifieke context)	socialisatie	x	x
	politieke socialisatie	x	x
	visies vanuit paradigma's op socialisatie en politieke socialisatie	x	x
	socialisatie binnen een specifieke context		x
	overheidsbeleid en standpunten van politieke partijen		x
C. verhouding (binnen een specifieke context)	verhoudingen: nationaal en internationaal	x	
	macht en gezag	x	
	internationale conflicten en internationale samenwerking	x	
	machtsverhoudingen binnen een specifieke context	x	
	overheidsbeleid ten aanzien van het buitenland	x	
D. binding (binnen een specifieke context)	sociale cohesie: mate van binding	x	
	politieke instituties en representatie/representativiteit	x	
	voorbeeld binnen een specifieke context van effecten van ontwikkelingen op politieke bindingen in een samenleving	x	
	voorbeeld binnen een specifieke context van effecten van ontwikkelingen op affectieve bindingen in een samenleving	x	
	overheidsbeleid en standpunten van politieke partijen	x	
E. verandering (binnen een specifieke context)	veranderingsprocessen rationalisering, individualisering en institutionalisering	x	x
	veranderingsprocessen staatsvorming, democratisering en globalisering	x	x
	effecten van veranderingen binnen een specifieke context op andere maatschappelijke vraagstukken	x	x
	standpunten van aanhangers van politieke stromingen over vraagstukken die samenhangen met veranderingsprocessen	x	x
F. analyse van/onderzoek doen naar een sociale actualiteit	informatie verwerven over een actualiteit/onderzoek doen naar een actualiteit		x
	selectie van hoofd- en kernconcepten toepassen op een actualiteit		x

3 Centraal examen

De examenstof van het centraal examen staat in het [examenprogramma](#) en [Bijlage 1](#).

opdracht	schriftelijk beantwoorden van vragen
tijdsduur	180 minuten
cijfer	A

4 College-examen

4.1 Mondeling examen

De examenstof voor het mondeling examen overlapt gedeeltelijk met die voor het centraal examen (zie [2 Examenprogramma](#)). Je moet kunnen aantonen dat je de vaardigheden beheerst (zie [Bijlage 1](#)).

De examinatoren onderzoeken in hoeverre je kennis hebt van, en inzicht in maatschappelijke vraagstukken. Ook gaan zij na in hoeverre je in staat bent om een conclusie te trekken en een beargumenteerd standpunt in te nemen.

Het mondeling examen begint met een casus die je hebt gekregen in het voorbereidingslokaal. De casus bestaat uit een of meer artikelen over maatschappelijke vraagstukken. Je mag aantekeningen op de casus maken en deze gebruiken bij het examen.

Het tweede deel van het mondeling examen gaat over de andere subdomeinen van het examenprogramma van dit vak.

	voor aanvang van het mondeling examen	mondeling examen	
opdracht	bestuderen de van casus en beantwoorden van de vragen	beantwoorden van vragen naar aanleiding van de casus en de hierbij relevante examenstof	beantwoorden van vragen over de andere subdomeinen van het mondeling examen
tijdsduur	20 minuten	ca. 10 minuten	ca. 30 minuten
		totaal 40 minuten	
deelcijfer		a	b

5 Berekening eindcijfer

examenonderdeel	weging	cijfer per onderdeel (afgerond op één decimaal)	eindcijfer (afgerond op een geheel getal)
centraal examen	1	A	(A+B) gedeeld door 2
mondeling examen		B	
- deelcijfer a	0,25		
- deelcijfer b	0,75		

Bijlage 1 Beschrijving examenstof

Domein A: Vaardigheden

Informatievaardigheden

Je kunt:

- benodigde informatie verwerven en selecteren uit digitale en niet-digitale bronnen;
- informatie verwerken en daaruit beredeneerde conclusies trekken;
- de resultaten van een leeractiviteit beschrijven en presenteren.

Concept-contextbenadering

Je kunt:

- denkvaardigheden toepassen op de hoofdconcepten vorming, verhouding, binding en verandering en kernconcepten sociale cohesie, sociale institutie, groepsvorming, cultuur, socialisatie/acclulturatie, identiteit, sociale gelijkheid/ ongelijkheid, rationalisering, individualisering, institutionalisering, politieke institutie, representatie/representativiteit, politieke socialisatie, ideologie, macht/gezag, conflict/samenwerking, democratisering, globalisering en staatsvorming.
- denkvaardigheden toepassen op contexten, daarbij gebruik makend van hoofd- en kernconcepten. Het betreft zowel de in de domeinen beschreven contexten als andere contexten.
- verbanden leggen tussen en binnen de in de domeinen beschreven contexten met behulp van hoofd- en kernconcepten.
- verbanden leggen tussen en binnen andere contexten met behulp van hoofd- en kernconcepten.
- de sociaalwetenschappelijke paradigma's functionalisme-paradigma, conflict-paradigma, sociaalconstructivisme-paradigma en rationele actor-paradigma betreffende de hoofd- en kernconcepten onderscheiden en deze sociaalwetenschappelijke paradigma's herkennen in visies op maatschappelijke verschijnselen en ontwikkelingen.

Onderzoeksvaardigheden

Je kunt:

- gegeven onderzoeksresultaten beoordelen op betrouwbaarheid, validiteit en representativiteit;
- basiskennis over statistiek toepassen.

Domein B: Vorming (binnen een specifieke context)

Socialisatie

Je kunt ontleden hoe cultuuroverdracht en cultuurverwerving door socialisatie plaatsvinden. Je kunt tevens verbanden tussen persoonlijke identiteit en collectieve identiteit beschrijven en culturen classificeren op basis van verschillende culturele dimensies.

Politieke socialisatie

Je kunt beredeneren wanneer er in een gegeven situatie sprake is van politieke socialisatie. Je kunt tevens standpunten classificeren op basis van ideologieën en politieke dimensies.

Visies vanuit paradigma's op socialisatie en politieke socialisatie.

Je kunt verschillende visies op socialisatie en politieke socialisatie vanuit drie sociaalwetenschappelijke paradigma's onderscheiden.

Socialisatie binnen een specifieke context

Je kunt in hoofdlijnen maatschappelijke ontwikkelingen beschrijven die van invloed zijn op socialisatieprocessen in een specifieke context en op de rol van socialisatoren daarin. Je kunt tevens conclusies trekken over de veranderde socialisatieprocessen.

Overheidsbeleid en standpunten van politieke partijen

Je kunt weergeven op welke wijze de overheid invloed tracht uit te oefenen op het proces van (politieke) socialisatie. Je kunt tevens afleiden welke opvattingen aanhangers van politieke stromingen hebben over de rol van de overheid binnen een specifieke context.

Domein C: Verhouding (binnen een specifieke context)

Verhoudingen: nationaal en internationaal

Je kunt vanuit wetenschappelijke paradigma's verklaringen geven voor sociale ongelijkheid tussen staten en binnen een staat. Tevens kun je beschrijven wat gevolgen van sociale ongelijkheid zijn en kun je weergeven met welke andere factoren sociale ongelijkheid samenhangt.

Macht en gezag

Je kunt vanuit wetenschappelijke paradigma's hypothesen formuleren over verschillen in macht en gezag tussen staten en binnen een staat. Ook kun je wetenschappelijke onderzoeksmethoden onderscheiden, waarmee onderzoekers actoren en hun machtsbronnen in kaart brengen.

Internationale conflicten en internationale samenwerking

Je kunt vanuit wetenschappelijke paradigma's maatschappelijke en politieke conflicten en samenwerking benoemen, ontleden welke oorzaken eraan ten grondslag liggen op de verschillende niveaus en wat de gevolgen ervan zijn.

Machtsverhoudingen binnen een specifieke context

Je kunt in hoofdlijnen aangeven hoe machtsverhoudingen veranderen, wat daarvan de gevolgen zijn en hoe ze kunnen leiden tot vormen van conflict en samenwerking.

Overheidsbeleid ten aanzien van het buitenland

Je kunt weergeven wat de positie van Nederland is in het internationale krachtenveld en hoe de Nederlandse overheid hierop invloed tracht uit te oefenen.

Domein D: Binding (binnen een specifieke context)

Sociale cohesie: mate van binding

Je kunt onderscheiden welke indicatoren van sociale cohesie wetenschappers vanuit verschillende paradigma's onderzoeken.

Politieke instituties en representatie/ representativiteit

Je kunt bindingen in de samenleving illustreren aan de hand van politieke instituties en beschrijven wat het belang is van representativiteit/representatie voor een democratische rechtsstaat. Tevens kan de kandidaat uitleggen hoe representatie en representativiteit bijdragen aan politieke binding.

Voorbeeld binnen een specifieke context van effecten van ontwikkelingen op politieke bindingen in een samenleving

Je kunt binnen een specifieke context beredeneren wat de effecten zijn van bepaalde maatschappelijke ontwikkelingen op politieke bindingen in een samenleving.

Voorbeeld binnen een specifieke context van effecten van ontwikkelingen op affectieve bindingen in een samenleving

Je kunt binnen een specifieke context beredeneren wat de effecten zijn van bepaalde maatschappelijke ontwikkelingen op affectieve bindingen in een samenleving.

Overheidsbeleid en standpunten van politieke partijen

Je kunt overheidsbeleid en standpunten van politieke partijen ten aanzien van een bindingsvraagstuk onderscheiden.

Domein E: Verandering (binnen een specifieke context)

Veranderingsprocessen rationalisering, individualisering en institutionalisering

Je kunt beschrijven hoe rationalisering, individualisering en institutionalisering worden beschouwd als typerend voor de ontwikkeling van westerse samenlevingen van traditioneel naar modern.

Veranderingsprocessen staatsvorming, democratisering en globalisering

Je kunt beschrijven hoe staatsvorming, democratisering en globalisering worden beschouwd als typerend voor de ontwikkeling van westerse samenlevingen van traditioneel naar modern.

Effecten van veranderingen binnen een specifieke context op andere maatschappelijke vraagstukken

Je kunt uitleggen welke veranderingen zich hebben voorgedaan binnen een specifieke context en wat daarvan de effecten zijn op vraagstukken van identiteit, binding en ongelijkheid. Tevens kun je maatschappelijke vraagstukken relateren aan drie paradoxen van modernisering.

Standpunten van aanhangers van politieke stromingen over vraagstukken die samenhangen met veranderingsprocessen

Je kunt binnen een specifieke context onderscheiden welke standpunten aanhangers van de verschillende politieke stromingen innemen ten aanzien van veranderingsprocessen in een samenleving.

Domein F: Analyse van/onderzoek doen naar een sociale actualiteit

Informatie verwerven over een actualiteit/onderzoek doen naar een actualiteit

Je kunt informatie verzamelen over een actualiteit met maatschappijwetenschappelijke relevantie, zowel over feiten als ook over de verschillende meningen die erover bestaan. Tevens kan de kandidaat verschillende groepen en belangen onderscheiden die een rol spelen in deze actualiteit. Je kunt over een actualiteit een vraagstelling formuleren, een eenvoudige onderzoeksopzet ontwerpen en deze ook uitvoeren.

Selectie van hoofd- en kernconcepten toepassen op een actualiteit

Je kunt een actualiteit analyseren met behulp van hoofd- en kernconcepten.

*Een uitgebreide beschrijving van de examenstof is te vinden op Examenblad:
[syllabus vwo maatschappijwetenschappen](#)*

